

K O N S P E K T

do szkolenia w zakresie stosowania art. 65a kodeksu wykroczeń

Zagadnienia:

1. Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 65a k.w.
2. Wydawanie poleceń.
3. Zbieg przepisów i zbieg wykroczenia z przestępstwem.
4. Analiza stanów faktycznych w zakresie zastosowania art. 65a k.w.

Stan prawny

26 września 2022 r.

Cele kształcenia

Uczestnik po zakończeniu szkolenia, kierując się zasadami etyki zawodowej oraz przestrzegając praw człowieka, będzie potrafił:

- 1) wskazać ustawowe znamiona wykroczenia z art. 65a k.w.,
- 2) dokonać kwalifikacji prawnej na podstawie określonych stanów faktycznych.

Sposób i metody realizacji szkolenia

Wykład, dyskusja, ćwiczenia.

Pomoce i środki dydaktyczne przewidziane do realizacji szkolenia

Akty prawne, założenia do ćwiczeń, film dydaktyczny, *Materiał informacyjno-edukacyjny w zakresie stosowania przepisu z art. 65a kodeksu wykroczeń*, orzeczenia sądowe.

Czas realizacji szkolenia

5 x 45 min. Czas realizacji szkolenia może być dostosowany do dynamiki pracy grupy szkoleniowej w sposób zapewniający optymalne osiągnięcie zakładanych celów.

Liczebność grupy szkoleniowej

Poszczególne treści kształcenia należy realizować w grupach szkoleniowych, których optymalna liczebność, z uwagi na efektywność stosowanych metod (technik) dydaktycznych oraz cele dydaktyczne szkolenia, nie powinna przekraczać 25 osób.

Kryteria formalne, jakim muszą odpowiadać kandydaci kierowani na szkolenie

Na szkolenie kierowani są policjanci, którzy zostali wyznaczeni przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji spośród funkcjonariuszy pionu prewencji.

Forma zakończenia szkolenia

Podstawą ukończenia szkolenia jest uczestniczenie w szkoleniu oraz potwierdzenie udziału na liście obecności.

OPIS CZĘŚCI WSTĘPNEJ SZKOLENIA

Czynności organizacyjne

Rozpoczęcie szkolenia i przywitanie jego uczestników.

Nawiązanie i wprowadzenie do szkolenia

Informuję uczestników, że na mocy art. 2 *Ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw* wprowadzono w *Ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń* art. 65a w brzmieniu:

Kto umyślnie, nie stosując się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, na podstawie prawa, poleceń określonego zachowania się, uniemożliwia lub istotnie utrudnia wykonanie czynności służbowych,
podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

W związku z wątpliwościami w zakresie stosowania ww. przepisu uczestnikom szkolenia zostaną przybliżone jego istota i praktyczne możliwości zastosowania.

Wskazanie czasu i czasowej struktury szkolenia

Czas przewidziany na realizację szkolenia wynosi 5 x 45 min.

Wskazanie literatury do tematu

Podaję literaturę.

Umotywowanie uczestników szkolenia z odniesieniem m.in. do zasad etyki zawodowej, praw człowieka

Policję jako umundurowaną i uzbrojoną formację powołano, by służyła społeczeństwu. Jej zadaniem jest m.in. ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Efektywność realizacji tych zadań w dużej mierze zależy od wiedzy i umiejętności funkcjonariuszy, co przekłada się zarówno na poziom zaufania do instytucji, jak i na jej społeczny wizerunek. Zgodnie z *Zarządzeniem nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”* policjant powinien wykonywać czynności służbowe według najlepszej woli i wiedzy, z należytą uczciwością, rzetelnością, wykazując się odpowiedzialnością, odwagą i ofiarnością.

Jednym z zadań policjantów jest reakcja na zaistniałe wykroczenie. Znajomość ustawowych znamion wykroczeń ma podstawowe znaczenie z punktu widzenia poprawnej kwalifikacji prawnej czynu. Ugruntowana wiedza, znajomość przepisów prawa, umiejętność prawidłowej kwalifikacji są niezbędne w codziennej służbie policjanta.

OPIS CZĘŚCI ZASADNICZEJ SZKOLENIA

Zagadnienie 1. Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 65a k.w.

Wyjaśnienie pojęć

Odpowiedzialność za wykroczenie z art. 65a k.w. będzie implikowana zachowaniem sprawcy, który nie stosując się do poleceń wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, uniemożliwia lub istotnie utrudnia wykonanie czynności służbowych. Nie ulega wątpliwości, że jest to najbardziej kontrowersyjny fragment komentowanej regulacji, który z uwagi na zwroty ocenne (zwłaszcza wyrażenie „istotnie utrudnia”) w praktyce może rodzić problemy interpretacyjne¹.

Uniemożliwić – to uczynić (czynić) coś niemożliwym, niedającym się urzeczywistnić, osiągnąć².

Utrudniać – stanowić lub stwarzać przeszkodę, czynić coś trudnym, trudniejszym, przeszkadzać, oznacza zachowanie polegające na zakłócaniu przebiegu czynności³.

Istotnie – znacząco, zasadniczo, decydująco, bardzo znacznie⁴.

Uniemożliwieniem, w świetle wykładni językowej, będą wszelkie zachowania, które nie będą pozwalać na przeprowadzenie czynności służbowych przez funkcjonariuszy. **Istotne utrudnienie** z kolei będzie polegać na czynieniu poważnych przeszkód w wykonywaniu czynności służbowych przez funkcjonariuszy⁵.

Dokonując analizy prawnej danej sytuacji, policjant powinien uwzględnić całokształt zdarzenia, w tym rodzaj i charakter wykonywanych czynności służbowych, oraz rolę sprawcy w kontekście ich prawidłowego przebiegu, tj. czy niezastosowanie się osoby do wydanego polecenia rzeczywiście istotnie utrudniło lub uniemożliwiło policjantowi wykonanie czynności służbowych. Przy czym **polecenie określonego zachowania się** wydane przez funkcjonariusza musi mieć oparcie w prawie.

Przedmiot ochrony

Przepis art. 65a k.w. ma służyć **zapewnieniu właściwego przebiegu interwencji podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej**⁶. Zmierza on do urzeczywistnienia przysługującego funkcjonariuszom Policji i Straży Granicznej prawa do wydawania poleceń, które zostało sformułowane wprost w przepisach art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o Policji oraz art. 11 ust. 1 pkt 14 ustawy o Straży Granicznej, dodanych na mocy ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw⁷.

Podkreślić należy, że czyn zabroniony został zaliczony do kategorii wykroczeń przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym (rozdział IX kodeksu wykroczeń). Doktryna prawa wykroczeń zaznacza, że w istocie wykroczenie określone w nowym

¹ Postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 17 lutego 2022 r., II Wydział Karny, sygn. akt II W 2579/21.

² M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1995, s. 559.

³ Tamże, s. 589.

⁴ Tamże, s. 759.

⁵ Postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie, dz. cyt.

⁶ Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX/el, dostęp: 10.07.2021 r.

⁷ *Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw*, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=299>, dostęp: 10.06.2022 r.

przepisie nie godzi w taką lub inną instytucję państwową, lecz w porządek publiczny ważny dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi. Dobrem chronionym jest tu porządek publiczny, którego zachowanie jest ważne dla bezpieczeństwa ludzi m.in. w warunkach zagrożenia epidemicznego⁸.

Uzasadniona wydaje się konstatacja, że **przedmiotem ochrony jest prawidłowe funkcjonowanie instytucji państwowych, jakimi są Policja i Straż Graniczna**, które może być zrealizowane w pełni tylko wtedy, gdy funkcjonariusze tych formacji mogą bez zakłóceń wykonywać swoje czynności służbowe. **Dodatkowym (ubocznym) przedmiotem ochrony jest porządek publiczny**, który może być zagrożony w sytuacji niemożności realizacji obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej.

Podmiot

Wykroczenie stypizowane w art. 65a k.w. **jest czynem powszechnym**. Odpowiedzialności karnej podlega więc każda osoba fizyczna zdolna do jej ponoszenia, tj. w chwili popełnienia czynu zabronionego jest osobą poczytalną⁹ i ma ukończony 17 rok życia.

Strona podmiotowa

Wykroczenie stypizowane w art. 65a k.w. można popełnić wyłącznie **umyślnie**. Jego normatywna konstrukcja nie wyklucza możliwości jego popełnienia zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i ewentualnym. Sprawca może nie mieć pewności, czy wydawane przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej polecenia znajdują oparcie w przepisach prawa, bądź też czy jego zachowanie w rzeczywistości będzie uniemożliwiać lub utrudniać wykonywanie czynności służbowych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej¹⁰.

Strona przedmiotowa

W art. 65a k.w. spenalizowane zostało **zachowanie polegające na uniemożliwianiu lub istotnym utrudnianiu wykonywania czynności służbowych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej**, do którego dochodzi w następstwie umyślnego niestosowania się przez sprawcę do wydawanych na podstawie prawa poleceń określonego zachowania się¹¹.

Czynność sprawcza polega na **umyślnym niestosowaniu się do poleceń określonego zachowania**.

Polecenie określonego zachowania może dotyczyć działania, jak też zaniechania. W praktyce zachowanie sprawcy może przybrać dwojaką postać:

- 1) zachowania się w sposób odmienny od treści wydanego polecenia,
- 2) braku jakiegokolwiek reakcji na wydane polecenie określonego działania¹².

Niestosowanie się do polecenia może polegać m.in. na uniemożliwieniu lub utrudnieniu funkcjonariuszowi wejścia na teren (lokal, np. kawiarnia, restauracja, sala kinowa, dom weselny, sala posiedzeń) lub do pojazdu przewożącego ludzi (np. autokar), gdzie obowiązują odpowiednie warunki przebywania osób, w celu sprawdzenia warunków sanitarnych¹³.

Polecenia określonego zachowania muszą być wydane na podstawie prawa. Regulacje kodeksu wykroczeń nie wskazują rangi aktów prawnych, na podstawie których mogą być wydawane polecenia określonego zachowania się, o których mowa w podanym artykule. Ozna-

⁸ Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń...*, dz. cyt.

⁹ Nie zachodzi okoliczność wyłączająca winę określona w art. 17 § 1 k.w., zgodnie z którym *Nie popełnia wykroczenia, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.*

¹⁰ Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń...*, dz. cyt.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ T. Bojarski (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX/el, dostęp: 10.07.2021 r.

cza to, że w tym zakresie zastosowanie będą mogły znaleźć wszystkie akty prawne stanowiące źródła prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 ust. 1–2 Konstytucji RP¹⁴).

Odpowiedzialność za wykroczenie określone w art. 65a k.w. ponosi jedynie ten, kto nie stosuje się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej poleceń określonego zachowania się, jeżeli polecenia takie znajdują rzeczywistą podstawę prawną¹⁵.

Organami uprawnionymi do wydawania poleceń, zgodnie z treścią art. 65a k.w., są wyłącznie Policja oraz Straż Graniczna.

Komentowany czyn zabroniony ma charakter materialny. Jego skutkiem jest uniemożliwienie lub istotne utrudnienie wykonania czynności służbowych przez funkcjonariuszy Policji lub Straży Granicznej. Dopóki wskazany skutek nie nastąpi, dopóty zachowanie sprawcy może być oceniane jako niekaralne usiłowanie popełnienia wykroczenia z 65a k.w. W praktyce komentowane wykroczenie może zostać popełnione wyłącznie przez zaniechanie¹⁶. Z jego popełnieniem będziemy mieć do czynienia już w momencie niewykonania polecenia określonego zachowania się wydanego przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, pod warunkiem, że to niestosowanie się do poleceń uniemożliwiło lub istotnie utrudniło wykonanie czynności służbowych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej:

Wykroczenie to ma charakter skutkowy, a zatem zaniechanie spełnienia polecenia służbowego funkcjonariusza Policji ma powodować uniemożliwienie lub istotne utrudnienie wykonania czynności służbowej¹⁷.

Uniemożliwianiem w świetle wykładni językowej będą wszelkie zachowania, które nie będą pozwalać na przeprowadzenie czynności służbowych przez funkcjonariuszy Policji lub Straży Granicznej. Istotne utrudnianie z kolei będzie polegać na czynieniu poważnych przeszkód w wykonywaniu czynności służbowych przez funkcjonariuszy organów wskazanych w dyspozycji art. 65a k.w.¹⁸

O ile ustalenie, że zachowanie sprawcy wyczerpywało znamiona czynności czasownikowej wykroczenia, może nie nastroczać większych problemów interpretacyjnych, o tyle już ocena skutków tych zachowań w praktyce może generować liczne trudności. Dokonując w tym zakresie ustaleń, organy orzekające powinny uwzględniać całokształt zdarzenia, w tym rodzaj i charakter wykonywanych czynności służbowych oraz rolę sprawcy w kontekście ich prawidłowego przebiegu¹⁹.

Pojęcie czynności służbowych należy odczytywać przez pryzmat przepisów ustawy o Policji²⁰ oraz ustawy o Straży Granicznej²¹. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o Policji policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania czynności określonych w pkt 1–5 lub 9 lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnej realizacji zadań Policji albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia.

¹⁴ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2021 r., II KK 40/21, OSNK 2021/5, poz. 21.

¹⁶ Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń...*, dz. cyt.

¹⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2021 r., dz. cyt.

¹⁸ Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń...*, dz. cyt.

¹⁹ Tamże.

²⁰ *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1882 z późn. zm.).

²¹ *Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej* (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1061 z późn. zm.).

Podobne rozwiązania zostały zawarte w ustawie o Straży Granicznej (art. 11 ust. 1–8 ustawy o Straży Granicznej)²².

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 65a k.w.

1. Przedmiot ochrony	właściwe, niezakłócone funkcjonowanie Policji i Straży Granicznej w zakresie podejmowania czynności służbowych przez funkcjonariuszy tych służb
2. Podmiot	powszechny – każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej, tj. w chwili popełnienia czynu zabronionego jest osobą poczytalną i ma ukończony 17 rok życia
3. Strona podmiotowa	umyślność w obu zamiarach (tj. umyślność w zamiarze bezpośrednim lub umyślność w zamiarze ewentualnym)
4. Strona przedmiotowa:	
1) zachowanie sprawcy	uniemożliwia lub istotnie utrudnia wykonanie czynności służbowych
2) przedmiot czynu	nie występuje
3) skutek	uniemożliwienie lub istotne utrudnienie wykonania czynności służbowych
4) związek przyczynowy	nie występuje
5) okoliczności modalne:	
a) czas	nie występuje
b) miejsce	nie występuje
c) sposób działania (modus operandi)	nie stosując się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, na podstawie prawa, poleceń określonego zachowania się
d) sytuacja	nie występuje
e) środki, narzędzia	nie występują

Źródło: opracowanie własne.

Tryb ścigania

Wykroczenie ścigane z urzędu (tryb publicznoskargowy).

Zagrożenie karą

Wykroczenie z art. 65a k.w. jest zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności oraz grzywny.

²² Za: J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń...*, dz. cyt.

Zagadnienie 2. Wydawanie poleceń

Zgodnie z brzmieniem art. 65a k.w. polecenia określonego zachowania muszą być wydane na podstawie prawa. Regulacje kodeksu wykroczeń nie wskazują rangi aktów prawnych, na podstawie których mogą być wydawane polecenia określonego zachowania się, o których mowa w art. 65a k.w. Oznacza to, że w tym zakresie zastosowanie będą mogły znaleźć wszystkie akty prawne stanowiące źródła prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 ust. 1–2 Konstytucji RP).

Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w poglądach judykatury:

Odpowiedzialność za wykroczenie określone w art. 65a k.w. ponosi jedynie ten, kto nie stosuje się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej poleceń określonego zachowania się, jeżeli polecenia takie znajdują rzeczywistą podstawę prawną²³.

Autorzy publikacji pt. *Ustawa o Policji. Komentarz* wskazują, że:

w myśl art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o *Policji*, policjant ma prawo do wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania czynności określonych w pkt 1–5 lub 9 komentowanego przepisu lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia, lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnej realizacji zadań Policji albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia. Chodzi o polecenia policjantów, które będą nakazywały zachowanie wymagane do sprawnego, bezpiecznego i prawidłowego przeprowadzenia czynności. Nie mogą to być dowolne polecenia. Policjant wydający tego rodzaju polecenia musi przewidzieć nie tylko sytuację, w której obywatel dostosuje swoje zachowanie do polecenia, ale również sytuacje związane z wystąpieniem biernego lub czynnego oporu z jego strony. Niektóre osoby nie podporządkowują się bowiem poleceniom wydawanym przez funkcjonariusza. Często wynika to z ich niewiedzy w zakresie uprawnień policjanta do wyegzekwowania wydanego polecenia określonego zachowania się obywatela przy użyciu odpowiedniego środka przymusu bezpośredniego albo zastosowania sankcji w postaci kary grzywny. Przykładem wydawania poleceń określonego zachowania osoby, dotyczących realizacji przez policjanta uprawnień wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o *Policji*, jest sytuacja związana z wykonywaniem czynności legitymowania, gdy osoba legitymowana trzyma ręce w kieszeniach, wydobyła papierosa, aby go zapalić, nie chce stanąć w miejscu wskazanym przez policjanta, nie chce okazać swojego dokumentu tożsamości, mimo że posiada go przy sobie. W takiej sytuacji policjant powinien polecić osobie zmianę zachowania na wskazane przez niego jako wymagane przepisami prawnymi lub niezbędne do realizacji czynności służbowych. Jeśli osoba nie podporządkuje się poleceniu i nie zmieni swojego zachowania w sposób niezwłoczny, to policjant powinien ostrzec ją o zamiarze użycia konkretnego środka przymusu bezpośredniego w celu wyegzekwowania polecenia albo w niektórych sytuacjach poinformować o grożącej sankcji w związku ze złamaniem określonego przepisu prawnego (zob. art. 65 § 2 k.w.). Policjant ma prawo użyć środka przymusu bezpośredniego dopiero wtedy, gdy osoba nie dostosuje swojego zachowania do wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez niego poleceniem, mimo że w określonej sytuacji miała możliwość zmiany swojego zachowania. Należy pamiętać, że wydawanie i egzekwowanie poleceń przez policjanta powinno być realizowane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte tego rodzaju czynności. Ważne jest, aby policjant miał w świadomości, że osobie takiej przysługuje zażalenie do właściwego miejscowo prokuratora i może ona z niego skorzystać. Ponadto wydawanie przedmiotowych poleceń uwarunkowane jest dwoma ograniczeniami. Po pierwsze, polecenie takie może być wydane tylko w granicach niezbędnych do wykonywania czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji. Po drugie, polecenie powinno być wydane

²³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2021 r., dz. cyt.

w sposób jednoznaczny i zrozumiały, w tym przy użyciu urządzeń technicznych. Jest ono dokumentowane (w zależności od charakteru czynności i jej dokumentowania) w notatniku służbowym, notatce służbowej, notatce urzędowej lub protokole z przeprowadzonych czynności²⁴.

Zagadnienie 3. Zbieg przepisów i zbieg wykroczenia z przestępstwem

W komentarzu do kodeksu wykroczeń redakcji prof. Lachowskiego przedstawiono przykładowe sytuacje zbiegu przepisów i zbiegu wykroczenia z przestępstwem:

Przepis art. 65a k.w. może pozostawać w zbiegu z art. 50 k.w., w którym stypizowane zostało wykroczenie nieopuszczenia zbiegowiska w przypadku wezwania odpowiedniego organu. Z tego typu sytuacją będziemy mogli mieć do czynienia w przypadku, gdy sprawca umyślnie nie stosuje się do polecenia opuszczenia zbiegowiska publicznego, wydanego przez funkcjonariusza Policji i swoim zachowaniem uniemożliwia lub w istotny sposób utrudnia wykonanie przez niego czynności służbowych. Przedstawiony zbieg będzie pozorny, a jego rozwiązanie nastąpi w oparciu o zasadę konsumpcji. W tej sytuacji art. 50 k.w. zostanie pochłonięty przez art. 65a k.w., który będzie stanowić podstawę prawnocarnej oceny czynu sprawcy²⁵.

Artykuł 65a k.w. może mieć również zastosowanie w sytuacji polegającej na umyślnej odmowie udzielenia funkcjonariuszowi Policji na jego polecenie wiadomości lub dokumentów dotyczących tożsamości czy miejsca zamieszkania sprawcy (art. 65 § 2 k.w.), w przypadku gdy zachowanie sprawcy będzie uniemożliwiać lub istotnie utrudniać wykonywanie przez funkcjonariusza Policji czynności służbowych, jego zachowanie poza art. 65 § 2 k.w. może naruszać dyspozycję art. 65a k.w. Przedstawiony zbieg będzie pozorny i w praktyce zastosowanie znajdzie art. 65a k.w., który pochłonie art. 65 § 2 k.w.²⁶

W praktyce możliwy będzie również idealny (jednoczynowy) zbieg wykroczenia z art. 65a k.w. z przestępstwami stypizowanymi w art. 222 § 1 k.k. oraz w art. 226 § 1 k.k. W tej sytuacji zastosowanie znajdzie art. 10 § 1 k.w. Funkcjonariusze korzystają z prawnocarnej ochrony na podstawie art. 222–226 k.k. Wskazany przepis w przyjętym kształcie ponadto może stać się narzędziem wykorzystywanym do zwalczania np. przypadków biernego oporu²⁷.

Zagadnienie 4. Analiza stanów faktycznych w zakresie zastosowania art. 65a k.w.

Uwagi metodyczne do realizacji szkolenia

Ćwiczenia dotyczące karnoprawnej oceny przedstawionych stanów faktycznych mogą być realizowane w formie dyskusji z uwzględnieniem wymiany doświadczeń na temat podobnych sytuacji w dotychczasowej służbie uczestników szkolenia. Dla zobrazowania omawianych treści można wykorzystać film dydaktyczny oraz dostępne orzeczenia sądowe.

Zadanie do wykonania

Dokonaj karnoprawnej oceny przedstawionych stanów faktycznych.

Założenie 1.

Dyżurny jednostki Policji skierował patrol na miejsce wypadku komunikacyjnego, do którego doszło na jednym ze skrzyżowań w centrum miasta. Po przybyciu policjanci zabez-

²⁴ A. Choromańska, P. Łabuz, I. Malinowska, *Ustawa o Policji. Komentarz*, komentarz do art. 15 ustawy o Policji, www.sip.legalis.pl, dostęp: 4.07.2022 r.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

pieczyli miejsce zdarzenia, oddzielając taśmą miejsce wypadku od chodnika, na którym stała grupa osób. W pewnym momencie zauważyli, jak nieznany im mężczyzna przeszedł pod taśmą. Policjanci wydali mu polecenie opuszczenia zabezpieczonego miejsca zdarzenia, ponieważ mógł on spowodować zniszczenie lub zatarcie śladów. Pomimo wydanego kilkakrotnie polecenia mężczyzna nie opuścił zabezpieczonego terenu i oświadczył, że nie ma zamiaru odejść i nie go nie obchodzi, że w tym miejscu będą wykonywane jakieś czynności, ponieważ chce zobaczyć z bliska, jak pracuje Policja.

Kwalifikacja prawna: art. 65a k.w.

Założenie 2.

W godzinach wieczornych, w trakcie akcji pożarniczej kamienicy, patrol Policji, z uwagi na wysoki stopień zagrożenia bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców, podjął natychmiastowe działania zmierzające do ewakuacji osób przebywających w sąsiednim budynku. Zgodnie z wydawanymi przez policjantów poleceniami większość osób opuściła w pośpiechu swoje lokale, zabrawszy tylko najpotrzebniejsze rzeczy. W jednym z mieszkań policjanci zastali mężczyznę, który na wydane przez nich polecenie opuszczenia budynku oświadczył, że nigdzie się stąd nie ruszy, gdyż to jest jego mieszkanie i tu ma cały swój majątek, oraz nie odpowiadał na pytanie, dotyczące obecności innych osób w mieszkaniu. Mężczyzna pomimo kilkakrotnego wydania polecenia opuszczenia mieszkania stanowczo stwierdził, że nie opuści go. Skuteczną ewakuację przeprowadzono dopiero na skutek zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej wobec ww. mężczyzny.

Kwalifikacja prawna: art. 65a k.w.

Założenie 3.

Komornik wezwał Policję do udzielenia pomocy przy wykonywanych czynnościach egzekucyjnych. Przybyły na miejsce patrol Policji ustalił, że dłużnik nie chce wpuścić komornika do domu, zasłaniając swoim ciałem drzwi wejściowe do mieszkania. Policjanci przystąpili do udzielenia pomocy i wydali dłużnikowi polecenie umożliwienia wejścia do mieszkania komornikowi celem wykonania czynności egzekucyjnych w postaci zajęcia mienia. Mężczyzna nie wykonał polecenia, które kilkakrotnie było mu wydane i dalej stał w drzwiach, uniemożliwiając wejście komornikowi. Policjanci, aby umożliwić komornikowi przeprowadzenie egzekucji, zastosowali wobec ww. mężczyzny środek przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej.

Kwalifikacja prawna: art. 65a k.w.

Założenie 4.

W sklepie spożywczym ochroniarz ujął mężczyznę, który dokonał kradzieży alkoholu w postaci 0,5 l „Żubrówki” o wartości 29,99 zł. Ochroniarz natychmiast poinformował o zdarzeniu Policję. Policjanci, po przybyciu na miejsce kradzieży, w trakcie czynności służbowych polecieli mężczyźnie wydać skradziony towar. Mężczyzna oświadczył, że niczego nie ukradł i nic przy sobie nie ma. Wobec powyższego policjanci przystąpili do kontroli osobistej, podczas której mężczyzna nie pozwalał im na dokładne sprawdzenie zawartości jego odzieży, tj. zapiął kurtkę, odwrócił się tyłem do nich i położył się na ziemi. Wydawane przez policjantów polecenia do zachowania zgodnego z prawem nie przynosiły rezultatu. W związku z powyższym funkcjonariusze Policji użyli wobec ww. środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej, a następnie odebrali mu skradziony towar.

Kwalifikacja prawna: art. 119 § 1 k.w.; art. 65a k.w.

Założenie 5.

Patrol Policji pełniąc służbę na drodze, otrzymał informację drogą radiową od dyżurnego jednostki, że kierujący samochodem marki Opel Astra o nr. rej. SJ 74743 ma zatrzyma-

ne prawo jazdy i jedzie w ich kierunku. Policjanci widząc ww. pojazd, zatrzymali go do kontroli drogowej. Kierujący w kontakcie z policjantami zachowywał się arogancko i lekceważąco, utrudniając im skuteczne przeprowadzenie czynności, tj. kwestionował ich doświadczenie zawodowe z uwagi na młody wiek, odczytywał esemesy, głośniej puszczał muzykę, sugerował, że ma znajomości w Policji. Kierujący nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdami i policjant polecił mu, aby pozostał na miejscu do zakończenia czynności służbowych w związku z usunięciem pojazdu z drogi na koszt właściciela. W tym momencie mężczyzna zignorował polecenie policjantów i odjechał samochodem z miejsca kontroli.

Kwalifikacja prawna: art. 94 § 1 k.w.; art. 65a k.w.

Założenie 6.

W trakcie interwencji podjętej przez patrol Policji w stosunku do dwóch mężczyzn spożywających alkohol na deptaku jeden z nich kategorycznie odmówił podania swoich danych osobowych. Mężczyzna ten głośno krzyczał, że interwencja jest bezprawna, i nie stosował się do poleceń kilkakrotnie wydawanych przez policjantów, tj. podania swoich danych osobowych i zaprzestania spożywania alkoholu.

Kwalifikacja prawna:

1. Mężczyzna spożywający alkohol na deptaku:

art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.).

2. Mężczyzna spożywający alkohol na deptaku i nie stosujący się do poleceń:

art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.); art. 65a k.w. (zbieg pozorny: art. 65 § 2 k.w. i art. 65a k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w.).

Założenie 7.

Podczas patrolowania parku policjanci zauważyli dwóch młodych mężczyzn spożywających piwo. W trakcie interwencji, podczas legitymowania pierwszego z mężczyzn, jego kolega przez cały czas przeszkadzał policjantom. Wtrącał się do rozmowy, głośno się zachowywał, wchodził pomiędzy legitymowanego a policjantów. Swojego zachowania nie zmieniał, pomimo iż funkcjonariusze wielokrotnie zwracali mu uwagę oraz wydawali polecenia, aby stał z boku i nie przeszkadzał w czynnościach. Zachowanie tej osoby spowodowało, że policjanci kilka razy zadawali legitymowanemu te same pytania związane z jego tożsamością, ponieważ swoją uwagę musieli skupiać na osobie zakłócającej czynność.

Kwalifikacja prawna:

1. Mężczyzna spożywający alkohol:

art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.).

2. Mężczyzna spożywający alkohol i utrudniający czynność legitymowania:

art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.); art. 65a k.w.

Założenie 8.

W centrum miasta patrol Policji ujął na gorącym uczynku sprawcę rozboju, który używając przemocy, dokonał kradzieży telefonu komórkowego. Policjanci podjęli czynności służbowe i poinformowali ww. mężczyznę, że zostaje zatrzymany. Wówczas mężczyzna zaczął używać wobec policjantów słów wulgarnych, znieważając ich, był agresywny, kopał ich, pluł oraz usiłował się wyrwać. Funkcjonariusze kilkakrotnie wzywali go do zachowania zgodnego z prawem i wykonywania ich polecenia pozostania na miejscu. Sprawca pomimo to

starał się im wyszarpnąć i oddalić z miejsca. Aby dokonać czynności zatrzymania, policjanci zastosowali wobec mężczyzny środek przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej.

Kwalifikacja prawna: art. 280 § 1 k.k.; art. 222 § 1 k.k. i art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.; art. 65a k.w.

Założenie 9.

Dyżurny jednostki Policji otrzymał zgłoszenie od kobiety, że jej mąż – osoba stosująca przemoc w rodzinie – naruszył nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez to, że wszedł do mieszkania i nie chce go opuścić. Na miejsce został skierowany patrol Policji. Podczas interwencji policjanci ustalili, że faktycznie mężczyzna nie zastosował się do wydanego nakazu dotyczącego zobowiązania do opuszczenia mieszkania i zakazu zbliżania się do niego, i wydali mu polecenie opuszczenia lokalu mieszkalnego. Wówczas ww. położył się na łóżku w pokoju i stwierdził, że nigdzie nie wyjdzie, gdyż jest współwłaścicielem mieszkania i żaden zakaz i nakaz nie będzie go obowiązywać. Pomimo że policjanci kilkakrotnie wydali mu polecenie opuszczenia mieszkania, mężczyzna nie chciał z niego wyjść. W związku z powyższym uprzedzili go, że użyją środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej. Mężczyzna nie reagował, a gdy policjanci chcieli zastosować ten środek przymusu bezpośredniego, zaczął ich kopać, wyzywać słowami wulgarnymi oraz groził im pozbawieniem życia i spalaniem ich mieszkań, gdyż ich zna i wie, gdzie mieszkają.

Kwalifikacja prawna: art. 222 § 1 k.k. i art. 226 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.; art. 66b pkt 1 k.w.; art. 65a k.w.

OPIS CZĘŚCI KOŃCOWEJ SZKOLENIA

Podsumowanie i utrwalenie całości zrealizowanych zagadnień

Podsumowując szkolenie, zwracam uwagę na najistotniejsze omówione treści. Wyjaśniam wątpliwości i odpowiadam na zadawane pytania.

Sprawdzenie stopnia przyswojenia przekazanych treści i umiejętności

W celu sprawdzenia stopnia przyswojenia przekazanych treści i umiejętności zadaję pytanie i losowo wybieram uczestnika szkolenia do udzielenia odpowiedzi bądź odpowiedzi udziela osoba chętna. Następnie przekazuję informację zwrotną co do udzielonej odpowiedzi, ewentualnie ją uzupełniam.

Zakończenie szkolenia

LITERATURA DO SZKOLENIA

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j.: Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 2008 z późn. zm.).

Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1882 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1061 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U., poz. 568).

Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta” (Dz.Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3).

Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=299>, dostęp: 10.06.2022 r.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2021 r., II KK 40/21, OSNK 2021/5, poz. 21.

Postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 17 lutego 2022 r., II Wydział Karny, sygn. akt II W 2579/21.

Bojarski M., Radecki W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, www.sip.legalis.pl, dostęp: 10.06.2022 r.

Bojarski T. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX/el, dostęp: 10.07.2021 r.

Choromańska A., Łabuz P., Malinowska I., *Ustawa o Policji. Komentarz*, www.sip.legalis.pl, dostęp: 4.07.2022 r.

Daniluk P., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, www.sip.legalis.pl, dostęp: 10.06.2022 r.

Dubisz S. (red.), *Wielki słownik języka polskiego*, t. 5, Warszawa 2018.

Internetowy słownik języka polskiego, <https://sjp.pwn.pl>, dostęp: 10.06.2022 r.

Lachowski J. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX/el, dostęp: 10.07.2021 r.

Materiał informacyjno-edukacyjny w zakresie stosowania art. 65a kodeksu wykroczeń, praca zbiorowa, pozycja niepublikowana.

Partyk A., *Uzasadnienie, czyli sąd odnosi się do wyroku*, www.prawo.pl, dostęp: 30.08.2022 r.

Piwowarska K., Piwowarski T., *Metodyka postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy na podstawie Regulacji COVID-19*, <https://sip.legalis.pl/index.seam>, dostęp: 10.06.2022 r.

Szymczak M. (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 1 i 3, Warszawa 1995.